VIEŠOJO VALDYMO AGENTŪRA

VALSTYBĖS TARNAUTOJO GALIMO TARNYBINIO NUSIŽENGIMO TYRIMO SCHEMA BEI REKOMENDACIJOS DĖL TARNYBINĖS ATSAKOMYBĖS TAIKYMO VALSTYBĖS TARNAUTOJAMS

Atnaujinta 2025-06-17 Nr. L-135
Vilnius

TURINYS

ĮŽANGA 3
REGLAMENTAVIMAS 3
TARNYBINIO NUSIŽENGIMO TYRIMO SCHEMA 4
TARNYBINIO NUSIŽENGIMO TYRIMAS 5
Tarnybinio nusižengimo tyrimo pradžia 5
Tarnybinio nusižengimo tyrimą atliekantis subjektas 6
Pranešimas 7
Teisės 8
TARNYBINIO NUSIŽENGIMO TYRIMO MOTYVUOTA IŠVADA 9
I. Įžanginė dalis 10
II. Aprašomoji dalis 10
III. Konstatuojamoji dalis 12
IV. Rezoliucinė dalis 14
V. Parašo rekvizitai ir supažindinimo žyma 15
VALSTYBĖS TARNAUTOJĄ Į PAREIGAS PRIĖMUSIO ASMENS SPRENDIMAS (TARNYBINĖ NUOBAUDA) 16
TARNYBINIO NUSIŽENGIMO TYRIMAS, KAI VALSTYBĖS TARNAUTOJAI PERKELIAMI Į KITĄ ĮSTAIGĄ ARBA ATLEIDŽIAMI IŠ PAREIGŲ 19
Išvados rekomenduojama forma 20
KOMENTARAI DĖL TARNYBINIO NUSIŽENGIMO TYRIMO IŠ ADMINISTRACINIŲ BYLŲ 21

ĮŽANGA

Valstybės tarnybos įstatyme (toliau – VTĮ) įtvirtinta imperatyvi nuostata, kad valstybės tarnautojams už tarnybinius nusižengimus, išskyrus mažareikšmius tarnybinius nusižengimus, skiriamos šio įstatymo nustatytos tarnybinės nuobaudos.

VTĮ bei su juo susijusiuose teisės aktuose įtvirtintų nuostatų, reglamentuojančių valstybės tarnautojų tarnybinę atsakomybę, taikymas praktikoje sukelia nemažai klausimų, ne visada aišku, kokiais atvejais valstybės tarnautojas gali būti pripažintas padariusiu tarnybinį nusižengimą, už kurį jam būtų skiriama tarnybinė nuobauda. Ši rekomendacija parengta išanalizavus dažniausiai praktikoje iškylančias valstybės tarnautojų tarnybinę atsakomybę reglamentuojančių nuostatų taikymo problemas, išanalizavus teismų praktiką, Viešojo valdymo agentūrai (toliau – Agentūra) pateiktus valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų paklausimus, pasiūlymus bei asmenų skundus.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad teisės aktais nustatytas decentralizuotas tarnybinės atsakomybės taikymas. Agentūra neturi įgaliojimų taikyti tarnybinės atsakomybės kitų, ne Agentūros valstybės tarnautojų, atžvilgiu.

Ginčai dėl valstybės tarnautojų tarnybinės atsakomybės nagrinėjami Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

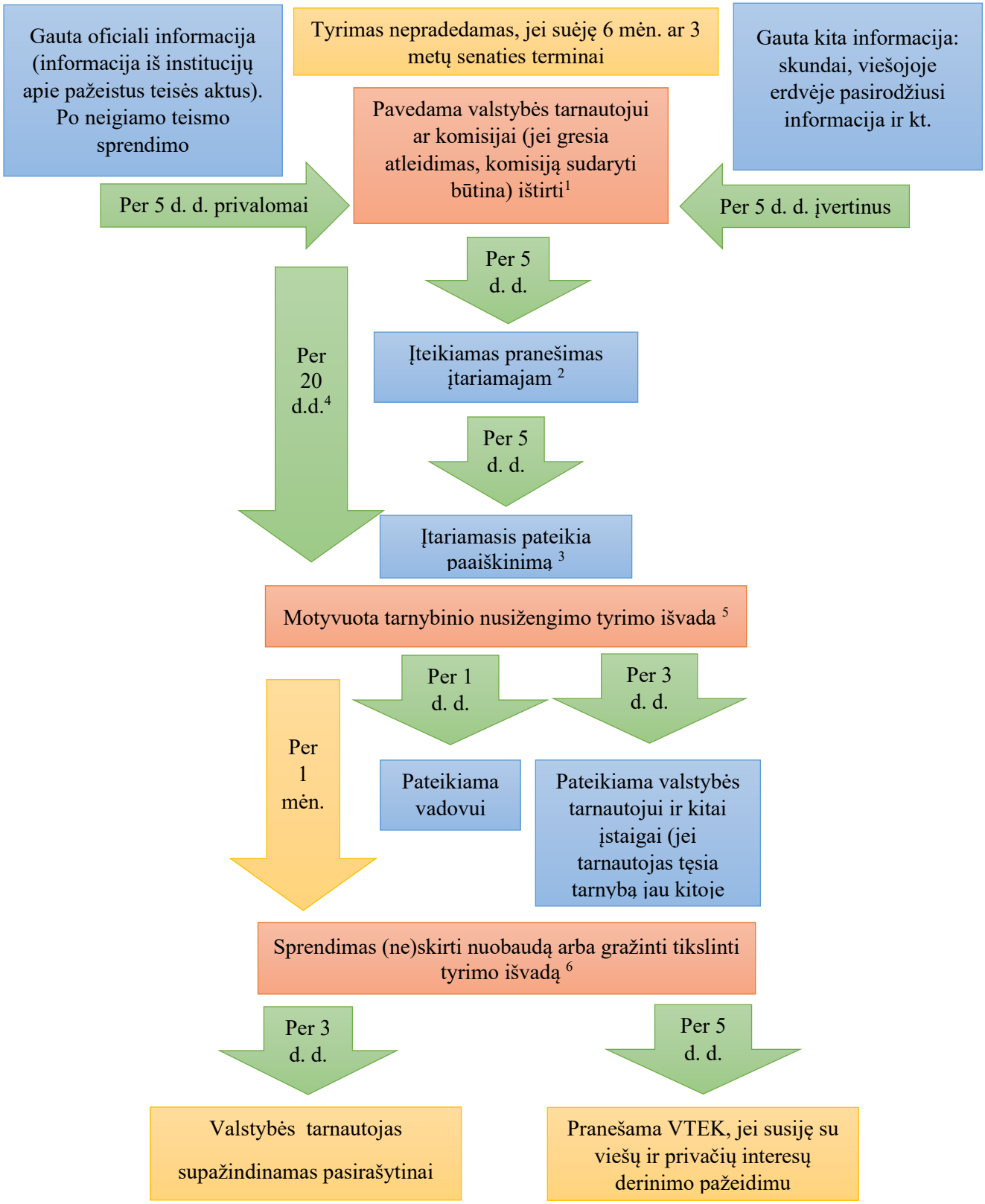
Rekomendacijų tikslas – padėti valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms tinkamai taikyti teisės aktų nuostatas dėl valstybės tarnautojų tarnybinės atsakomybės, nes iš gaunamų įstaigų bei asmenų paklausimų darytina išvada, kad praktikoje jos nėra pakankamai aiškios. Rekomendacijoje aiškumo dėlei pateikiama tarnybinio nusižengimo tyrimo schema, pagrindinės nuostatos ir akcentai iš teisinio reglamentavimo, kurių pabaigoje pateikiamos LVAT administracinės bylos, kurių sprendimai aktualūs tam tikruose tarnybinio nusižengimo tyrimo etapuose.

REGLAMENTAVIMAS

Valstybės tarnautojų tarnybinę atsakomybę reglamentuoja:

- VTĮ VI skyriaus „Valstybės tarnautojų skatinimas ir atsakomybė“ 23–26 str.;
- Tarnybinių nuobaudų skyrimo valstybės tarnautojams tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. birželio 25 d. nutarimu Nr. 977 (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. gruodžio 27 nutarimo Nr. 1390 redakcija su vėlesniais pakeitimais) (toliau – Aprašas);
- Lietuvos Respublikos Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos įstatymas (ketvirtasis skirsnis);
- Rekomendacijose vadovaujamasi Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (toliau – LVAT) suformuota teismine praktika, kuri, kaip oficialus teisės aktų aiškinimas, prisideda prie teisingo teisės aktų taikymo.

TARNYBINIO NUSIŽENGIMO TYRIMO SCHEMA

Šioje schemoje pateiktos nuorodos ([1, 2, 3, 4, 5, 6]) – tai komentarai iš administracinių bylų, kurie pateikti rekomendacijų dalyje „KOMENTARAI DĖL TARNYBINIO NUSIŽENGIMO TYRIMO IŠ ADMINISTRACINIŲ BYLŲ“.

Taip pat siūlome vadovautis Susisteminta Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo išnagrinėtų bylų teisminė praktika pagal tarnybinių nuobaudų rūšis (2024).

TARNYBINIO NUSIŽENGIMO TYRIMAS

Tarnybinio nusižengimo tyrimo pradžia

VTĮ 23 str. 1 d. pateikta tarnybinio nusižengimo sąvoka. **Tarnybiniu nusižengimu laikomas valstybės tarnautojo pareigų neatlikimas ar netinkamas atlikimas dėl valstybės tarnautojo kaltės.**

VTĮ 25 str. nustatyta, kad valstybės tarnautoją į pareigas priimantis asmuo arba, jeigu valstybės tarnautoją į pareigas priima Seimas, Vyriausybė, savivaldybės taryba, – atitinkamai Seimo Pirmininkas, Ministras Pirmininkas, savivaldybės taryba (toliau – valstybės tarnautoją į pareigas priimantis asmuo) pradeda tarnybinio nusižengimo tyrimą savo sprendimu arba kai jie gauna oficialią informaciją apie valstybės tarnautojo padarytą tarnybinį nusižengimą.

Lietuvos Respublikos Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos įstatymo 24 str. 1-2 d. nustatyta, kad „Tyrimą pagal šio skirsnio nuostatas savo iniciatyva, pagal Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos (toliau – VTEK) perduotą ar kitų pareiškėjų pateiktą pranešimą atlieka ir institucija ar įstaiga, kurioje skundžiamas asmuo dirba, o kai pranešimas gautas dėl įstaigos vadovo, – šį vadovą į pareigas priimantis ar skiriantis subjektas arba kolegiali valstybės ar savivaldybių institucija. Galimas valstybės tarnautojų Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo pažeidimas institucijoje ar **įstaigoje tiriamas teisės aktų nustatyta tvarka kaip tarnybinis nusižengimas.** Šiuo atveju dėl Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo taikymo gali būti konsultuojamasi su VTEK. VTEK institucijai ar įstaigai konsultaciją suteikia per 10 darbo dienų.“

SVARBU ! ! !

VTĮ 25 str.: tarnybinio nusižengimo tyrimą savo sprendimu arba gavęs oficialią informaciją apie valstybės tarnautojo tarnybinį nusižengimą **pradeda valstybės tarnautoją į pareigas priimantis asmuo** arba, jeigu valstybės tarnautoją į pareigas priima Seimas, Vyriausybė, savivaldybės taryba, – atitinkamai **Seimo Pirmininkas, Ministras Pirmininkas, savivaldybės taryba.**

Pažymėtina, kad gavus oficialią informaciją apie galimą valstybės tarnautojo tarnybinį nusižengimą, tarnybinio nusižengimo tyrimas **pradedamas (privalomai) per 5 darbo dienas** nuo šios informacijos gavimo, taip pat kai įsiteisėjusiame teismo sprendime konstatuota, kad valstybės ar savivaldybės institucija ar įstaiga (toliau – įstaiga) pažeidė įstatymus ar kitus teisės aktus, **per 5 darbo dienas** nuo šio sprendimo įsiteisėjimo **turi būti pradedamas** tarnybinio nusižengimo tyrimas, siekiant nustatyti valstybės tarnautoją (-us), dėl kurio (-ių) galimos kaltės padaryti įsiteisėjusiame teismo sprendime konstatuoti įstatymų ar kitų teisės aktų pažeidimai.

Pažymėtina, kad teisės aktuose neapibrėžta **„oficialios informacijos“** sąvoka, todėl pateikiame Agentūros nuomonę, kas laikytina „oficialia informacija“ VTĮ 25 str. prasme: **oficiali informacija –** valstybės ar savivaldybių institucijų ar įstaigų, kitų biudžetinių įstaigų raštai, ataskaitos, išvados, pažymos ar kita informacija, nepaisant jos pateikimo būdo, formos ir laikmenos, kuriose yra duomenų apie valstybės tarnautojo padarytą tarnybinį nusižengimą.

SVARBU ! ! !

Aprašo 3 p.: tarnybinio nusižengimo tyrimas **turi būti privalomai pradedamas**:
- per 5 darbo dienas nuo oficialios informacijos gavimo;
- per 5 darbo dienas nuo teismo sprendimo, kuriame konstatuota, kad valstybės ar savivaldybės institucija ar įstaiga (toliau – įstaiga) pažeidė įstatymus ar kitus teisės aktus, įsiteisėjimo.

Jeigu įstaigoje gauta kita informacija – pvz., skundai, tarnybiniai pranešimai, viešoje erdvėje pasirodžiusi informacija ar kt. apie galimą valstybės tarnautojo padarytą tarnybinį nusižengimą, valstybės tarnautoją į pareigas priimantis asmuo **per 5 darbo dienas turėtų įvertinti**, ar yra pagrindas pradėti tarnybinio nusižengimo tyrimą. Jei pagal gautą informaciją valstybės tarnautoją į pareigas priimantis asmuo nusprendžia, jog yra pagrindas pradėti tarnybinio nusižengimo tyrimą, jis Aprašo 4 p. nustatyta tvarka paveda pradėti tirti tarnybinį nusižengimą.

Aprašo 3 p. nustatyta, kad **tarnybinė nuobauda neskiriama:**

- jei nustatoma, kad nuo tarnybinio nusižengimo padarymo dienos **praėjo 6 mėnesiai,**
- o kai tarnybinis nusižengimas nustatomas atliekant auditą, inventorizaciją arba kai Seimo kontrolierius atlieka tyrimą, taip pat kai atliekamas tarnybinis ar kitas kompetentingos institucijos patikrinimas, ikiteisminis tyrimas arba kai yra pažeidžiamos Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo nuostatos – **praėjo 3 metai**.

Tarnybinio nusižengimo tyrimą atliekantis subjektas

Siekiant ištirti galimą tarnybinį nusižengimą, valstybės tarnautoją, galimai padariusį tarnybinį nusižengimą, į pareigas priimantis asmuo paveda įstaigos, kurioje valstybės tarnautojas eina pareigas, valstybės tarnautojui, atliekančiam įstaigos personalo administravimo funkcijas, arba administracijos padalinio, atliekančio įstaigos personalo administravimo funkcijas, vadovui arba kitam įstaigos valstybės tarnautojui pradėti tirti tarnybinį nusižengimą; tarnybiniam nusižengimui tirti gali būti sudaryta komisija (toliau – tarnybinio nusižengimo tyrimą atliekantis subjektas). Esant pagrindui manyti, kad valstybės tarnautojas padarė tarnybinį nusižengimą, už kurį gali būti paskirta tarnybinė nuobauda – atleidimas iš valstybės tarnautojo pareigų, komisiją sudaryti būtina. **Komisija** sudaroma ne mažiau kaip iš **3 asmenų**:

- valstybės tarnautojo, galimai padariusio tarnybinį nusižengimą, tiesioginio vadovo ar jo įgalioto asmens,
- už įstaigos personalo administravimą atsakingo asmens,
- kitų įstaigos valstybės tarnautojų.

Tirti tarnybinį nusižengimą negali būti paskirti valstybės tarnautojai, kurie yra valstybės tarnautojo, galimai padariusio tarnybinį nusižengimą, tėvai (įtėviai), vaikai (įvaikiai), broliai (įbroliai), seserys (įseserės), seneliai, vaikaičiai, sutuoktinis, sugyventinis, partneris (kai partnerystė įregistruota įstatymų nustatyta tvarka) (toliau – partneriai), taip pat valstybės tarnautojo, galimai padariusio tarnybinį nusižengimą, sutuoktinio, sugyventinio, partnerio tėvai (įtėviai), sugyventinio, partnerio vaikai (įvaikiai), broliai (įbroliai), seserys (įseserės), seneliai, vaikaičiai ir jų sutuoktiniai, sugyventiniai, partneriai, taip pat valstybės tarnautojai, kurie yra pavaldūs valstybės tarnautojui,

galimai padariusiam tarnybinį nusižengimą, arba dėl kurių nešališkumo kelia abejonių kitos aplinkybės.

Nuo 2024-01-01 įsigaliojusio VTĮ 25 str. 10 d. įtvirtinta nauja nuostata, kad atliekant tarnybinių nusižengimų tyrimus dalyvauja darbdavio lygmeniu veikiančios profesinės sąjungos atstovas, o jei jos nėra, – darbo tarybos atstovas ar darbuotojų patikėtinis. Vadovaujantis Aprašo 5 punktu, valstybės tarnautojo, galimai padariusio tarnybinį nusižengimą, prašymu komisijos nariu skiriamas įstaigoje veikiančios profesinės sąjungos ar darbo tarybos atstovas.

Pranešimas

Tarnybinio nusižengimo tyrimą atliekantis subjektas per 5 darbo dienas nuo pavedimo pradėti tirti tarnybinį nusižengimą gavimo (Aprašo 5 ir 6 p. nustatytais atvejais – nuo komisijos sudarymo) surašo Pranešimą apie tarnybinį nusižengimą, kurio forma nustatyta Aprašo priede (toliau – pranešimas), kuriuo pasirašytinai informuoja valstybės tarnautoją, galimai padariusį tarnybinį nusižengimą, kad pradėtas tarnybinio nusižengimo tyrimas ir įteikia valstybės tarnautojui vieną pranešimo egzempliorių (Aprašo 8 p.).

Pranešime valstybės tarnautojo turi būti paklausiama ar valstybės tarnautojas yra **išrinktas į įstaigoje veikiančios profesinės sąjungos atstovaujamąjį ir (arba) valdymo organą, taip pat ar yra darbo tarybos narys.** Ši informacija reikalinga siekiant gauti išankstinį profesinės sąjungos atstovaujamojo ir (ar) valdymo organo sutikimą skiriant valstybės tarnautojui, kuris yra išrinktas į profesinės sąjungos atstovaujamąjį ir (arba) valdymo organą, tarnybinę nuobaudą (išskyrus atleidimą iš valstybės tarnautojo pareigų) arba Valstybinės darbo inspekcijos (toliau – VDI) teritorinio skyriaus vadovo sutikimą dėl darbuotojų atstovavimą įgyvendinančių asmenų (**profesinių sąjungų valdymo organų ir darbo tarybų narių**) atleidimo iš pareigų taikant tarnybinę nuobaudą.

SVARBU ! ! !

Lietuvos Respublikos profesinių sąjungų įstatymo 21 str.: Darbuotojams, **išrinktiems į** įmonėje, įstaigoje, organizacijoje **veikiančios profesinės sąjungos atstovaujamąjį ir (arba) valdymo organą**, skiriant drausmines nuobaudas, išskyrus drausminę nuobaudą – atleidimą iš darbo, **reikalingas išankstinis profesinės sąjungos atstovaujamojo ir (arba) valdymo organo sutikimas**.

Darbo kodekso (toliau – DK) 168 str. 3 d.: darbuotojų atstovavimą įgyvendinantys asmenys (**profesinių sąjungų valdymo organų ir darbo tarybų nariai**) laikotarpiu, kuriam jie išrinkti, ir šešis mėnesius po jų kadencijos pabaigos **negali būti atleisti iš darbo darbdavio iniciatyva** (be darbuotojo kaltės ir dėl darbuotojo kaltės, t. y. į tai įeina ir atleidimas iš pareigų taikant tarnybinę nuobaudą) ar darbdavio valia ir jų būtinosios darbo sutarties sąlygos negali būti pablogintos, palyginti su ankstesnėmis jų būtinosiomis darbo sutarties sąlygomis ar palyginti su kitų tos pačios kategorijos darbuotojų būtinosiomis darbo sutarties sąlygomis, be Lietuvos Respublikos vyriausiojo valstybinio darbo inspektoriaus įgalioto Valstybinės darbo inspekcijos teritorinio skyriaus, kuriam priklausančioje teritorijoje yra darbdavio darbovietė, vadovo sutikimo.

Taikant šias garantijas nurodytų valstybės tarnautojų (**profesinių sąjungų valdymo organų ir darbo tarybų narių**) tarnybinės atsakomybės procedūros sudedamoji dalis yra **darbdavio kreipimasis į atitinkamas institucijas dėl sutikimo valstybės tarnautojui skirti tarnybinę nuobaudą, o** pagal DK 168 str. 3 d. ir dėl tarnybinės nuobaudos – atleidimo iš pareigų.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019-09-26 nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-276-248/2019

Pagal DK 168 straipsnio 3 dalį, atitinkamo VDI pareigūno sutikimas atleidžiant iš darbo darbuotojų atstovavimą įgyvendinančius asmenis yra būtinas, o darbo sutarties nutraukimas be tokio sutikimo negalimas. Šio reikalavimo nesilaikymas yra savarankiškas pagrindas darbo sutarties nutraukimą pripažinti neteisėtu.

DK 168 straipsnio 3 dalis nurodo, kad darbuotojai be atitinkamo VDI vadovo sutikimo negali būti atleisti iš darbo darbdavio iniciatyva ar darbdavio valia. Atleidimą darbdavio iniciatyva reglamentuoja du DK straipsniai – 57 (be darbuotojo kaltės) ir 58 (dėl darbuotojo kaltės). Įstatymų leidėjui nenurodžius, kad atleidžiant darbdavio iniciatyva sutikimo reikia tik tam tikrais atvejais, laikytina, kad VDI vadovo sutikimas reikalingas visais atvejais, kai darbo sutartis nutraukiama darbdavio iniciatyva, taigi ir atleidžiant už šiurkštų darbo pareigų pažeidimą.

Aprašo 13 p. nustato, kad jeigu tarnybinio nusižengimo tyrimo metu paaiškėja, kad tas pats valstybės tarnautojas galimai padarė ir kitą veiką, kuri turi tarnybinio nusižengimo požymių, apie tai tarnybiniu pranešimu informuojamas valstybės tarnautoją į pareigas priimantis asmuo, ir dėl to paties valstybės tarnautojo galimai padarytos kitos veikos, turinčios tarnybinio nusižengimo požymių, **pradedamas naujas tarnybinio nusižengimo tyrimas,** laikantis Apraše nustatytų reikalavimų, kuris gali būti sujungiamas su jau atliekamu tarnybiniu nusižengimo tyrimu.

Manytume, kad naujas tarnybinio nusižengimo tyrimas galėtų būti sujungiamas su jau atliekamu tarnybiniu nusižengimo tyrimu tik tuo atveju, jeigu jis pradėtas dėl identiškos valstybės tarnautojo veikos kaip ir pirmajame tyrime, ir jeigu jį sujungus su pirmuoju tyrimu būtų galima jį atlikti nepažeidžiant pirmojo tyrimo terminų. **Rekomenduotume** dviejų tyrimų nesujungti, nes tarnybinio nusižengimo tyrimą atliekantis subjektas naujojo tyrimo atlikimui turi turėti tokį pat terminą, kaip ir atliekant pirmąjį tyrimą (20 d. d.), taip pat iškiltų klausimas dėl taikytinos tarnybinės nuobaudos rūšies skyrimo, nes už kiekvieną tarnybinį nusižengimą valstybės tarnautojui turėtų būti skirta tarnybinė nuobauda. Manytume, kad dviejų tyrimų sujungimas praktikoje būtų problematiškas. Atkreipiame dėmesį, kad VTĮ 25 str. 3 d. nustatyta, kad už tą patį tarnybinį nusižengimą galima skirti tik vieną tarnybinę nuobaudą.

Teisės

VTĮ 24 str. ir Aprašo 7 [1] ir 9 p. nustatytos **valstybės tarnautojo, galimai padariusio tarnybinį nusižengimą** ar VTĮ 25 str. 2 d. 2 p. nustatytu atveju asmens, ėjusio valstybės tarnautojo pareigas (toliau – asmuo, ėjęs valstybės tarnautojo pareigas) **teisės:**

- ✓ būti raštu informuotas apie pradėtą tarnybinio nusižengimo tyrimą ir jo prašymu susipažinti su valstybės ar savivaldybės institucijos ar įstaigos turimais duomenimis apie jo galimai padarytą tarnybinį nusižengimą arba gauti šiuos duomenis;
- ✓ teikti paaiškinimus, įrodymus, prašymus ar kitą informaciją dėl jo galimai padaryto tarnybinio nusižengimo;
- ✓ dalyvauti tikrinant vietoje su jo galimai padarytu tarnybiniu nusižengimu susijusius faktinius duomenis;
- ✓ pareikšti motyvuotą nušalinimą tarnybinį nusižengimą tirti įgaliotiems asmenims dėl jų galimo šališkumo, apskųsti šių asmenų veikimą ar neveikimą;

- ✓ baigus tarnybinio nusižengimo tyrimą, gauti priimtą sprendimą, susipažinti su motyvuota išvada apie tyrimo rezultatus (toliau – Išvada), pateikęs prašymą susipažinti su kita tarnybinio nusižengimo tyrimo medžiaga arba gauti jos kopiją;
- ✓ turėti atstovą. Kai valstybės tarnautojas, galimai padaręs tarnybinį nusižengimą, arba asmuo, ėjęs valstybės tarnautojo pareigas, turi atstovą, advokato arba advokato padėjėjo įgaliojimai patvirtinami advokato arba advokato padėjėjo su jų atstovaujamais asmenimis pasirašyta sutartimi ar sutarties išrašu. Kitų atstovų įgaliojimai patvirtinami Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso nustatyta tvarka;
- ✓ skųsti sprendimus dėl tarnybinės nuobaudos skyrimo ar valstybės tarnautojo pareigas ėjusio asmens pripažinimo padariusiu tarnybinį nusižengimą ir tarnybinės nuobaudos, kuri turėtų būti jam skirta, nustatymo.

Aprašo 12 p. nustatytos **tarnybinio nusižengimo tyrimą atliekančio subjekto teisės**:

- ✓ turi teisę apklausti su tarnybinio nusižengimo tyrimu susijusius įstaigos valstybės tarnautojus ir darbuotojus, dirbančius pagal darbo sutartis;
- ✓ taip pat suderinus su kitų įstaigų vadovais – šių įstaigų su tarnybinio nusižengimo tyrimu susijusius valstybės tarnautojus ir darbuotojus, dirbančius pagal darbo sutartis;
- ✓ patikrinti su tarnybiniu nusižengimu susijusius faktinius duomenis vietoje;
- ✓ kreiptis dėl dokumentų ir kitos informacijos, susijusių su tarnybinio nusižengimo tyrimu, pateikimo į įstaigas ir kitus asmenis;
- ✓ konsultuotis su reikiamais specialistais, ekspertais.

TARNYBINIO NUSIŽENGIMO TYRIMO MOTYVUOTA IŠVADA

Aprašo 11 p. apibrėžia tarnybinio nusižengimo tyrimo atlikimo terminus. Pagal šį punktą, tarnybinio nusižengimo tyrimą atliekantis subjektas **tarnybinį nusižengimą gali tirti ne ilgiau kaip 20 darbo dienų nuo įpareigojimo pradėti tarnybinio nusižengimo tyrimą gavimo**. Kai dėl objektyvių priežasčių per šį terminą tarnybinis nusižengimas negali būti visapusiškai ir objektyviai ištirtas, šį terminą, tarnybinio nusižengimo tyrimą atliekančio subjekto motyvuotu prašymu, gali pratęsti (ne ilgiau kaip 20 darbo dienų) valstybės tarnautoją į pareigas priimantis asmuo.

SVARBU ! ! !

Aprašo 11 p.: Į tarnybinio nusižengimo tyrimo laiką **neįskaitomas laikas**, kuris neįskaitomas į tarnybinės nuobaudos skyrimo terminą pagal VTĮ 25 str. 1 d. , t. y. laikas **kai valstybės tarnautojas nebuvo darbe dėl laikinojo nedarbingumo, buvo komandiruotėje arba atostogavo, buvo nušalintas nuo pareigų, taip pat laikas, per kurį Administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka turi būti išnagrinėtas skundas dėl profesinės sąjungos atstovaujamojo ir (arba) valdymo organo nesutikimo dėl tarnybinės nuobaudos skyrimo valstybės tarnautojui.**

Ištyręs tarnybinį nusižengimą, tarnybinio nusižengimo tyrimą atliekantis subjektas pateikia valstybės tarnautoją į pareigas priimančiam asmeniui **motyvuotą išvadą** (toliau – **Išvada)** ir kitą tarnybinio nusižengimo tyrimo medžiagą ne vėliau kaip **21 darbo dieną po tarnybinio nusižengimo tyrimo pradžios** arba ne vėliau kaip 41 darbo dieną po tarnybinio nusižengimo tyrimo pradžios, jeigu tarnybinio nusižengimo tyrimo terminas buvo pratęstas pagal Aprašo 11 p.

VTĮ ir su juo susijusių teisės aktų nuostatos, reglamentuojančios valstybės tarnautojų tarnybinę atsakomybę, nereglamentuoja Išvados struktūros, tačiau atsižvelgiant į nusistovėjusią Išvadų surašymo praktiką, Agentūra **rekomenduoja naudoti tokią Išvados formą ir struktūrą:** ***(Rekomendacijos pabaigoje pateikiama Išvados rekomenduojama forma ir struktūra).***

I. Įžanginė dalis

1) nurodomas Tarnybinio nusižengimo tyrimą atliekančio subjekto (-ų) vardas, pavardė; pvz., *Vardenis Pavardenis*;

2) nurodomas Išvados adresatas – valstybės tarnautoją į pareigas priėmusio asmens pareigų pavadinimas bei vardas ir pavardė;

3) nurodoma valstybės tarnautojo, dėl kurio teikiama Išvada, vardas ir pavardė, *pvz.,* ***IŠVADA DĖL VARDENIO PAVARDENIO TARNYBINIO NUSIŽENGIMO*;**

4) Išvados surašymo vieta, data ir numeris *pvz., Vilnius, 2025-05-05 Nr. XX*;

5) nurodoma kieno iniciatyva, kada, dėl kokios informacijos buvo pradėtas tarnybinio nusižengimo tyrimas;

6) taip pat nurodoma, kokios teisės akto (-ų) nuostatos (-ų) (konkrečiai nurodant straipsnį (-ius), dalį (-is), punktą (-us) ar papunktį (-ius)) pažeidimu (-ais) yra įtariamas valstybės tarnautojas.

II. Aprašomoji dalis

1) nurodoma, kada apie tarnybinio nusižengimo tyrimą pranešimu buvo informuotas valstybės tarnautojas, įtariamas padaręs tarnybinį nusižengimą;

2) nurodomos valstybės tarnautojo, įtariamo padarius tarnybinį nusižengimą, paaiškinime nurodytos aplinkybės, jei jis pateikė paaiškinimą;

3) nurodoma apklausiamųjų (liudytojų), liudijusių tarnybinio nusižengimo tyrimo metu (jeigu tokių buvo), pateikta informacija (nurodant jų vardus, pavardes bei pareigas);

4) nurodomi dokumentai, patvirtinantys tarnybinio nusižengimo tyrimo metu nustatytas aplinkybes, jei tokių yra;

5) jei tarnybinis nusižengimas nustatomas atliekant auditą, inventorizaciją arba kai Seimo kontrolierius atlieka tyrimą, taip pat, kai atliekamas tarnybinis ar kitas kompetentingos institucijos patikrinimas, ikiteisminis tyrimas, ši informacija taip pat turėtų būti nurodoma Išvadoje;

SVARBU ! ! !

Dėl kompetentingos institucijos patikrinimo

Kompetentingo subjekto tarnybinis patikrinimas gali būti atliekamas turint tikslą įvertinti institucijos, skyriaus ar pareigūno veiklą ir būti apskritai nesusijęs su tarnybinės atsakomybės taikymu, tai savo paskirtimi yra viena iš tarnybinės veiklos vidaus ar išorinės kontrolės formų (žr. LVAT 2014 m. rugpjūčio 21 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A492-1159/2014).

Dėl įstaigoje atliekamo valstybės tarnautojo galimo tarnybinio nusižengimo tyrimo ir kompetentingos institucijos patikrinimo santykio LVAT yra pasisakęs LVAT 2013 m. liepos 2 d. sprendime administracinėje byloje Nr. A-143-1354-13, kur pažymėta, kad pareiškėjos atžvilgiu atliktas tarnybinis tyrimas (jo būtinumas yra nustatytas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010-07-14 nutarimu Nr. 1029 patvirtintų Tarnybinių nuobaudų skyrimo valstybės tarnautojams taisyklių) yra vidinis valstybės tarnautojo galbūt padaryto tarnybinio nusižengimo aplinkybių aiškinimasis, todėl

jis negali būti tapatinamas su Valstybės tarnybos įstatymo 30 straipsnio 1 *dalyje (iki 2018-12-31 galiojantis VTĮ)* **nurodytu kompetentingos institucijos, t. y. ne darbdavio pavedimu atliekamu tarnybiniu patikrinimu** <…>.“

Vadovaudamiesi paminėta teismų praktika, manytume, kad **kompetentinga institucija VTĮ 25 str. 1 d. kontekste turėtų būti laikoma kita (ne valstybės tarnautojo darbdavys) institucija, turinti įgaliojimus pagal nustatytas funkcijas atlikti tam tikrų įstaigų patikrinimus tam tikrose veiklos srityse.**

6) jeigu tarnybinio nusižengimo tyrimo metu paaiškėja, kad tarnybinis nusižengimas turi baudžiamosios veikos ar administracinio teisės pažeidimo požymių, visa informacija apie tai turi būti nurodoma Išvadoje;

7) kai paaiškėja, kad tarnybinis nusižengimas turi nusikalstamos veikos ar administracinio nusižengimo požymių, **tarnybinio nusižengimo tyrimas sustabdomas** ir tarnybinio patikrinimo medžiaga perduodama institucijai, kompetentingai tirti ir nagrinėti atitinkamas bylas. Jeigu atsisakoma pradėti ikiteisminį tyrimą ar administracinio nusižengimo teiseną arba asmuo atleidžiamas nuo baudžiamosios arba administracinės atsakomybės**, tarnybinio nusižengimo tyrimas tęsiamas** ir tarnybinė nuobauda turi būti paskirta VTĮ 25 str. 1 d. nustatyta tvarka ir terminais. Kai valstybės tarnautojo veika turi savarankiško tarnybinio nusižengimo požymių, pagal kuriuos akivaizdžiai galima šį tarnybinį nusižengimą atriboti nuo nusikalstamos veikos ar administracinio nusižengimo, tarnybinio nusižengimo tyrimas tęsiamas neatsižvelgiant į baudžiamojo proceso ar administracinio nusižengimo teisenos eigą.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad baudžiamosios ar administracinės bylos nagrinėjamos gan ilgą laiką, todėl gali būti praleisti senaties terminai tarnybinei nuobaudai paskirti. Atsižvelgiant į tai, siūlytina bendradarbiauti su atitinkamą bylą tiriančiais pareigūnais siekiant gauti informaciją, kurios pakaktų tęsti tarnybinio nusižengimo tyrimą, nelaukiant baudžiamosios arba administracinės atsakomybės bylos baigties;

8) turi būti nustatyta, ar valstybės tarnautojo veiksmuose yra **tarnybinio nusižengimo sudėtis**, t. y. ar nustatytas pažeidimo padarymo faktas, jį padaręs valstybės tarnautojas, pasekmės (žala), priežastinis ryšys tarp veikos ir pasekmių, valstybės tarnautojo kaltė. Tam, kad tarnautojas būtų traukiamas tarnybinėn atsakomybėn, nepakanka vien fakto, jog jis neatliko savo pareigų arba jas atliko netinkamai, konstatavimo. **Būtina nustatyti visus tarnybinio nusižengimo sudėties elementus.**

SVARBU ! ! !

Būtinos sąlygos tarnybinei atsakomybei atsirasti:

* tarnybinių pareigų neatlikimo arba netinkamo atlikimo faktas;
* tarnybinių pareigų neatlikimo arba netinkamo atlikimo pasekmės (žala);
* priežastinis ryšys tarp tarnybinių pareigų neatlikimo arba netinkamo atlikimo ir pasekmių;
* valstybės tarnautojo kaltė.

III. Konstatuojamoji dalis

1) Jeigu Išvadoje teigiama, kad valstybės tarnautojas padarė tarnybinį nusižengimą:

- šis nusižengimas turi būti kvalifikuojamas (nurodomas atitinkamas VTĮ straipsnis (-iai), jo dalis (-ys) ir punktas (-ai) ar kt. teisės aktų str.);

Kvalifikavimo esmė ta, kad gyvenimiškas atvejis lyginamas su tam tikra teisės norma ir tokio palyginimo rezultate daroma išvada, kad konkretus valstybės *tarnautojo elgesys atitinka arba neatitinka konkretaus tarnybinio nusižengimo požymius.*

- jeigu kvalifikuojant nusižengimą nustatomos VTĮ 23 str. 5 d. nurodytos aplinkybės, turi būti nurodoma, kad tarnybinis nusižengimas yra šiurkštus;

LVAT administracinėje byloje Nr. A-662-322-13 konstatavo, jog Valstybės tarnybos įstatymo 29 straipsnio 5 dalies *(iki 2018-12-31 galiojusio VTĮ)* taikymo požiūriu yra būtina nustatyti, kokie nusižengimo elementai (kokios aplinkybės) rodo jo šiurkštumą. Tai reiškia, kad Valstybės tarnybos įstatymo 29 straipsnio 5 dalies taikymo aspektu nepakanka apsiriboti tik formaliu tarnautojo tam tikros pareigos nevykdymo fakto konstatavimu, o yra būtina taikyti papildomus šį nusižengimą charakterizuojančius kriterijus ir juos taikant spręsti apie nusižengimo šiurkštumo pobūdį.

- turi būti nurodoma tarnybinio nusižengimo padarymo ar paaiškėjimo diena;

SVARBU ! ! !

LVAT administracinėje byloje Nr. A^{3}*–720-03* konstatavo, jog **nusižengimo paaiškėjimo diena yra išvados dėl tarnybinio nusižengimo tyrimo surašymo diena.**

Aprašo 18 p. 3 pastraipoje nustatyta, kad „tarnybinio nusižengimo paaiškėjimo diena laikoma Aprašo 17.1 papunktyje nurodytos **motyvuotos išvados patvirtinimo ar pritarimo jai diena,** Aprašo 17.1 papunktyje nurodytos motyvuotos išvados **perdavimo įstaigos, į kurią valstybės tarnautojas yra perkeltas, vadovui diena, VTEK priimto sprendimo** pripažinti, kad valstybės tarnautojas pažeidė Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo nuostatas, **gavimo diena**.“

- turi būti nurodomos įvykdymo aplinkybės *(vieta, laikas, būdas bei kitos svarbios aplinkybės);*

- turi būti nurodomos tarnybinę atsakomybę lengvinančios ir sunkinančios aplinkybės *(įtvirtintos VTĮ 26 str.);*

- turi būti nurodoma, ar jis padarytas tyčia (reiškia, jog valstybės tarnautojas suvokė, kad daro tarnybinį nusižengimą, numatė jo pasekmes ir šių pasekmių siekė arba sąmoningai leido joms kilti) arba dėl neatsargumo ar aplaidumo (reiškia, jog valstybės tarnautojas numatė, kad dėl jo veikimo ar neveikimo gali kilti tam tikri padariniai, tačiau

lengvabūdiškai tikėjosi jų išvengti arba valstybės tarnautojas nenumatė, kad dėl jo veikimo ar neveikimo gali kilti tam tikri padariniai, nors pagal veikos aplinkybes ir savo asmenines savybes galėjo ir turėjo tai numatyti);

- turi būti nurodomos, pasekmės jei tokių yra *(tam tikro pobūdžio žala);*
- turi būti nurodoma valstybės tarnautojo veikla iki tarnybinio nusižengimo padarymo (*valstybės tarnautojo tarnybiniai skatinimai bei apdovanojimai, valstybės tarnautojo tarnybinės veiklos vertinimai, karjera, informacija apie valstybės tarnautojui anksčiau paskirtas tarnybines nuobaudas ir kt.)*;
- turi būti siūloma konkreti tarnybinė nuobauda *(VTĮ 23 str.3 d.)*.

2) Jeigu Išvadoje teigiama, kad valstybės tarnautojas **nepadarė tarnybinio nusižengimo**, tai Išvadoje **turi būti pagrįsta, jog valstybės tarnautojo veikoje nėra tarnybinio nusižengimo sudėties.**

Pažymėtina, kad nuo 2020 m. rugpjūčio 1 d. VTĮ reglamentuotas valstybės tarnautojų veikų mažareikšmiškumas taikant tarnybinę atsakomybę. 2020 m. birželio 25 d. priimtas **Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo Nr. VIII-1316 3, 9, 16, 18, 19, 32, 33, 34, 48, 53, 54 straipsnių, 2 priedo pakeitimo ir Įstatymo papildymo 33-1 straipsniu įstatymas Nr.** XIII-3136, kuriuo nustatyta, kad **už mažareikšmius tarnybinius nusižengimus valstybės tarnautojai netraukiami tarnybinėn atsakomybėn,** ir nustatyti mažareikšmio tarnybinio nusižengimo požymiai, t. y. mažareikšmiu tarnybiniu nusižengimu laikomas tarnybinis nusižengimas, kuris atitinka VTĮ nustatytas sąlygas.

SVARBU ! ! !

VTĮ 23 str. 1 d.: Mažareikšmiu tarnybiniu nusižengimu laikomas tarnybinis nusižengimas, kurio tyrimą atlikus nustatyta, kad jis yra formalaus pobūdžio, nesukėlęs neigiamų pasekmių, ir tarnybinės nuobaudos paskyrimas būtų neproporcingas tarnybinio nusižengimo sunkumui.

Valstybės tarnautojų tarnybinių nusižengimų tyrimus atliekantiems subjektams savo darbe svarbu įvertinti formuojamą teismų praktiką naikinat tarnybines nuobaudas, kai formalaus pobūdžio pažeidimai vertinami kaip mažareikšmiai.

Agentūra išanalizavo ir apibendrino teismų praktiką kai buvo priimami sprendimai panaikinti tarnybines nuobaudas **dėl valstybės tarnautojų veikų mažareikšmiškumo valstybės tarnautojams taikant tarnybinę atsakomybę** *(apibendrintos LVAT administracinės bylos: administracinė byla Nr. A261-1041/2014, administracinė byla Nr. A492-1471/2012, administracinė byla Nr. A-1867-492/2015, administracinė byla Nr. A-662-3035-12, administracinė byla Nr. A-662-109-13, administracinė byla Nr. A-872-261/2015, administracinė byla Nr. A-98-575/2016, administracinė byla Nr. eA-3247-575/2018, administracinė byla Nr. A-502-602/2015, administracinė byla Nr. A-146-3235-11, administracinė byla Nr. A-1941-520/2015, administracinė byla Nr. A-1170-438/2016*).

Išnagrinėtose bylose LVAT yra priėjęs išvados, kad valstybės tarnautojų nusižengimai buvo išimtinai formalaus pobūdžio, nesukėlę neigiamų pasekmių, nustatytas nedidelis nusižengusio asmens kaltės laipsnis, **todėl vertintini kaip mažareikšmiai, už kuriuos tarnybinės nuobaudos**

paskyrimas yra neproporcingas (teisinės atsakomybės neišvengiamumo principas reikalauja, kad pažeidimą padariusiam asmeniui būtų pritaikyta jo nusižengimo sunkumui proporcinga nuobauda), **todėl tarnybinės nuobaudos yra naikintinos**.

SVARBU ! ! !

Teismų praktika dėl valstybės tarnautojų veikų mažareikšmiškumo taikant tarnybinę atsakomybę (dėl tarnybinių nuobaudų panaikinimo)

Apibendrinant administracinėse bylose formuojamą praktiką, galima išskirti šiuos valstybės tarnautojų tarnybinių nusižengimų mažareikšmiškumo požymius, kuriems esant teismai pripažįsta, kad tarnybinės nuobaudos turi būti panaikintos:

- tarnybinis nusižengimas yra išimtinai formalaus pobūdžio;
- tarnybinis nusižengimas nesukėlė neigiamų pasekmių;
- tarnybinio nusižengimo tyrimo metu nustatytas nedidelis nusižengusio valstybės tarnautojo kaltės laipsnis;
- pažeidimas yra nesunkus (net ir minimalios tarnybinės nuobaudos – pastabos paskyrimas yra neproporcingas).

Atkreiptinas dėmesys, kad tarnybinio nusižengimo tyrimas turi būti pradedamas visais VTĮ nurodytais atvejais, neatsižvelgiant į tai, kad galimas tarnybinis nusižengimas yra mažareikšmis tačiau rekomenduojame atliekant tyrimą atitinkamai spręsti ar valstybės tarnautojas padarė tarnybinį nusižengimą, ar nepadarė bei dėl nuobaudų skyrimo proporcingumo.

Pažymėtina, kad šiurkštūs tarnybiniai nusižengimai, taip pat nusižengimai, turintys atsakomybę sunkinančių aplinkybių ir nusižengimai, sukėlę neigiamą poveikį įstaigos darbui, valstybės tarnybos sistemos tinkamam funkcionavimui, teismų praktikoje nevertinami kaip mažareikšmiai.

IV. Rezoliucinė dalis

1) Išvados rezoliucinėje dalyje Tarnybinio nusižengimo tyrimą atliekantis subjektas teikia valstybės tarnautoją į pareigas priėmusiam asmeniui vieną iš siūlymų, nustatytų Aprašo 17.1-17.3 papunkčiuose, t. y.:

- ✓ pripažinti, kad valstybės tarnautojas **padarė tarnybinį nusižengimą ir skirti jam tarnybinę nuobaudą,** jeigu pateiktoje Išvadoje nurodyta, kad valstybės tarnautojas padarė tarnybinį nusižengimą;

- ✓ **pripažinti, kad valstybės tarnautojas padarė mažareikšmį tarnybinį nusižengimą, ir tarnybinės nuobaudos jam neskirti,** jeigu pateiktoje Išvadoje nurodyta, kad valstybės tarnautojas padarė tarnybinį nusižengimą;

- ✓ pripažinti, kad valstybės tarnautojas **tarnybinio nusižengimo nepadarė**, jeigu pateiktoje Išvadoje nurodyta, kad valstybės tarnautojas nepadarė tarnybinio nusižengimo;
- ✓ **pripažinti, kad valstybės tarnautojas padarė tarnybinį nusižengimą, tačiau tarnybinės nuobaudos neskirti,** jeigu pateiktoje Išvadoje nurodyta, kad valstybės tarnautojui

padariusiam tarnybinį nusižengimą, tarnybinė nuobauda negali būti paskirta, **nes nuo tarnybinio nusižengimo padarymo dienos praėjo VTĮ 25 str. 1 d. nustatyti terminai (6 mėn. ar 3 metai).**

2) Tuo atveju, jeigu Tarnybinio nusižengimo tyrimą atliekantis subjektas siūlo pripažinti, kad valstybės tarnautojas padarė tarnybinį nusižengimą, jis pateikia valstybės tarnautoją į pareigas priėmusiam asmeniui siūlymą dėl konkrečios tarnybinės nuobaudos, įtvirtintos VTĮ 23 str. 3 d., skyrimo valstybės tarnautojui, padariusiam tarnybinį nusižengimą.

SVARBU ! ! !

Išvadoje pateiktas pasiūlymas dėl konkrečios tarnybinės nuobaudos skyrimo valstybės tarnautojui arba tarnybinės nuobaudos, kuri turėtų būti paskirta asmeniui, ėjusiam valstybės tarnautojo pareigas, **valstybės tarnautoją į pareigas priimančiam asmeniui neprivalomas** (Aprašo 15 p.).

3) Parenkant konkrečią tarnybinę nuobaudą reikia atsižvelgti į*:*

- valstybės tarnautojo kaltę *(kaltė apibrėžiama kaip valstybės tarnautojo psichinis santykis su tarnybiniu nusižengimu ir jo padariniais)*;
- tarnybinio nusižengimo padarymo priežastis (*tai valstybės tarnautojo interesų ir poreikių sąlygota vidinė paskata, kuri sukelia valstybės tarnautojui norą padaryti tarnybinį nusižengimą, motyvas)*;
- aplinkybes *(vieta, laikas, būdas, kitos svarbios aplinkybės)* ir pasekmes *(tam tikro pobūdžio žala)*;
- į valstybės tarnautojo veiklą iki tarnybinio nusižengimo padarymo *(valstybės tarnautojo tarnybiniai skatinimai bei apdovanojimai, valstybės tarnautojo tarnybinės veiklos vertinimai, karjera, informacija apie valstybės tarnautojui anksčiau paskirtas tarnybines nuobaudas);*
- tarnybinę atsakomybę lengvinančias ir sunkinančias aplinkybes (VTĮ 26 str.);
- Korupcijos prevencijos įstatymo ar į Operatyvinės veiklos įstatymo nustatytais atvejais ir tvarka pateiktą informaciją.

Pažymėtina, kad tarnybinė nuobauda turi būti parenkama objektyviai, kad ji atitiktų tarnybinio nusižengimo pobūdį, jo sunkumą ir turėtų tikslą ne tik nubausti pažeidėją, bet ir daryti įtaką jo elgesiui, nes kitu atveju susilpnėtų jos auklėjamoji ir prevencinė reikšmė tiek pačiam pažeidėjui, tiek ir kitiems su juo dirbantiems valstybės tarnautojams.

V. Parašo rekvizitai ir supažindinimo žyma

Šioje dalyje turi būti nurodyta Tarnybinio nusižengimo tyrimą atlikusio subjekto:

- pareigų pavadinimas (-ai);
- parašas (-ai), vardas (-ai) ir pavardė (-ės);
- turėtų būti pateikiama skiltis „Susipažinau“, kurioje valstybės tarnautojas, dėl kurio atliktas tarnybinis nusižengimas, galėtų pasirašytinai susipažinti su Išvada, nurodant savo vardą, pavardę ir susipažinimo su Išvada datą, jeigu jis, kaip nurodyta Aprašo 9 p., pageidavo susipažinti su Išvada.

VALSTYBĖS TARNAUTOJĄ Į PAREIGAS PRIĖMUSIO ASMENS SPRENDIMAS (TARNYBINĖ NUOBAUDA)

Tarnybinę nuobaudą skiria arba sprendimą dėl asmens, ėjusio valstybės tarnautojo pareigas, pripažinimo padarius tarnybinį nusižengimą ir sprendimą dėl tarnybinės nuobaudos, kuri turėtų būti jam skirta, priima **valstybės tarnautoją į pareigas priimantis asmuo.**

Atkreiptinas dėmesys, kad **Lietuvos Respublikos Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos įstatymo 24 str. 1 – 2 dalyse** nustatyta, kad „Tyrimą pagal šio skirsnio nuostatas savo iniciatyva, pagal VTEK perduotą ar kitų pareiškėjų pateiktą pranešimą atlieka ir institucija ar įstaiga, kurioje skundžiamas asmuo dirba, o kai pranešimas gautas dėl įstaigos vadovo, – šį vadovą į pareigas priimantis ar skiriantis subjektas arba kolegiali valstybės ar savivaldybių institucija. Galimas valstybės tarnautojų Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo pažeidimas institucijoje ar **įstaigoje tiriamas teisės aktų nustatyta tvarka kaip tarnybinis nusižengimas.** Šiuo atveju dėl Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo taikymo gali būti konsultuojamasi su VTEK. VTEK institucijai ar įstaigai konsultaciją suteikia per 10 darbo dienų.“ **Taigi ir sprendimą, kad valstybės tarnautojas pažeidė Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo nuostatas**, Aprašo 17.1 papunktyje ir 18 p. 2 pastraipoje nustatyta tvarka priima **valstybės tarnautoją į pareigas priimantis asmuo,** o ne VTEK.

SVARBU ! ! !

VTĮ 25 str. 1 d.:

Tarnybinė nuobauda skiriama ne vėliau kaip per 6 mėn. nuo nusižengimo padarymo dienos.

Kai tarnybinis nusižengimas nustatomas atliekant auditą, inventorizaciją arba kai Seimo kontrolierius atlieka tyrimą, taip pat kai atliekamas tarnybinis ar kitas kompetentingos institucijos patikrinimas, ikiteisminis tyrimas arba kai yra pažeidžiamos Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo nuostatos, tarnybinė nuobauda skiriama **ne vėliau kaip per 3 metus nuo nusižengimo padarymo dienos.**

Tarnybinė nuobauda turi būti paskirta ne vėliau kaip per vieną mėnesį nuo tarnybinio nusižengimo paaiškėjimo dienos (t. y. nuo Išvados dėl tarnybinio nusižengimo tyrimo surašymo dienos), neįskaitant laiko, kurį valstybės tarnautojas nebuvo darbe dėl ligos, buvo komandiruotėje arba atostogavo, buvo nušalintas nuo pareigų, taip pat laiko, per kurį Administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka turi būti išnagrinėtas skundas dėl profesinės sąjungos atstovaujamojo ir (arba) valdymo organo nesutikimo dėl tarnybinės nuobaudos skyrimo valstybės tarnautojui.

Tarnybinė nuobauda turi būti paskirta ne vėliau kaip per 2 mėnesius nuo baudžiamosios bylos nutraukimo arba teismo nuosprendžio įsiteisėjimo dienos, Seimo kontrolieriaus pažymos surašymo, tarnybinio ar kito kompetentingos institucijos patikrinimo užbaigimo, motyvuotos išvados apie tyrimo rezultatus, kai valstybės tarnautojas perkeliamas į kitą įstaigą surašymo dienos (neįskaitant laiko, kurį valstybės tarnautojas nebuvo darbe dėl ligos, buvo komandiruotėje arba atostogavo, buvo nušalintas nuo pareigų, taip pat laiko, per kurį Administracinių bylų teisenos

įstatymo nustatyta tvarka turi būti išnagrinėtas skundas dėl profesinės sąjungos atstovaujamojo ir (arba) valdymo organo nesutikimo dėl tarnybinės nuobaudos skyrimo valstybės tarnautojui):

- iškėlus baudžiamąją bylą,
- Seimo kontrolieriui atliekant tyrimą,
- taip pat atliekant tarnybinį ar kitą kompetentingos institucijos patikrinimą,
- tarnybinio nusižengimo tyrimą atliekant valstybės tarnautojui, dėl kurio galimo tarnybinio nusižengimo gauta oficiali informacija arba dėl kurio pradėtas tarnybinio nusižengimo tyrimas, perkeltam į valstybės tarnautojo pareigas kitoje valstybės ar savivaldybės institucijoje ar įstaigoje.

Gavęs Išvadą ir kitą tarnybinio nusižengimo tyrimo medžiagą, **valstybės tarnautoją į pareigas priimantis asmuo** priima **vieną iš šių sprendimų**, nustatytų **Aprašo 17 p.**, t. y.:

- ✓ **pripažinti, kad valstybės tarnautojas padarė tarnybinį nusižengimą ir skirti jam tarnybinę nuobaudą.**

Šis sprendimas turi būti įformintas atitinkamu teisės aktu (įsakymu, Seimo ar Vyriausybės (Ministro pirmininko) potvarkiu ar savivaldybės Tarybos sprendimu ar potvarkiu).

Valstybės tarnautoją į pareigas priimantis asmuo savo sprendime turėtų nurodyti kokia teisei priešinga veika padaryta, kaip šis teisės pažeidimas kvalifikuojamas, pažymima pažeidimo padarymo ar paaiškėjimo diena, įvykdymo aplinkybės, kokia kaltės forma padarytas pažeidimas ir jo padariniai.

Jeigu sprendime konstatuota, kad valstybės tarnautojas ar asmuo, ėjęs valstybės tarnautojo pareigas, **pažeidė Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo nuostatas**, valstybės tarnautoją į pareigas priimantis asmuo ar jo įgaliotas asmuo **per 5 darbo dienas nuo šio sprendimo priėmimo dienos pateikia VTEK nurodyto sprendimo kopiją**. (Aprašo 19 p.)

Lietuvos Respublikos Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos įstatymo 24 str. 3 d. nustatyta, kad šio straipsnio 1 dalyje nurodyti subjektai (institucija ar įstaiga, kurioje skundžiamas asmuo dirba, o kai pranešimas gautas dėl įstaigos vadovo, – šį vadovą į pareigas priimantis ar skiriantis subjektas arba kolegiali valstybės ar savivaldybių institucija) pagal šio skirsnio nuostatas atlikę tyrimą**, per 5 darbo dienas nuo sprendimo priėmimo pateikia VTEK priimtą sprendimą** ir visus jį pagrindžiančius dokumentus. **Jeigu institucijoje ar įstaigoje atlikus tarnybinio nusižengimo tyrimą nustatytas** Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo pažeidimas, **šis sprendimas korupcijos prevencijos tikslais pateikiamas VTEK**.

SVARBU ! ! !

Įvertinus Lietuvos Respublikos Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos įstatymo 24 str. 1- 3 dalių nuostatas, darytina išvada, kad sprendimą, jog valstybės tarnautojas pažeidė Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo nuostatas, priima valstybės tarnautoją į pareigas priimantis asmuo, o ne VTEK. Šio sprendimo kopija per 5 darbo dienas nuo šio sprendimo priėmimo dienos pateikiama VTEK korupcijos prevencijos tikslais.

Lietuvos Respublikos Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos įstatymo 24 str. 4 d. nustatyta, kad VTEK, įvertinusi šio straipsnio 1 dalyje nurodytų subjektų pagal šio skirsnio nuostatas atlikto tyrimo medžiagą ir abejodama dėl galimo netinkamo Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo nuostatų taikymo, per tris mėnesius nuo tyrimo medžiagos gavimo dienos gali nuspręsti pati atlikti tyrimą.

- ✓ **pripažinti, kad valstybės tarnautojas padarė mažareikšmį tarnybinį nusižengimą, ir tarnybinės nuobaudos jam neskirti.**

Šis sprendimas laikomas priimtu, kai valstybės tarnautoją į pareigas priimantis asmuo rezoliucija patvirtina Išvadą.

- ✓ **pripažinti, kad valstybės tarnautojas ar asmuo, ėjęs valstybės tarnautojo pareigas, tarnybinio nusižengimo nepadarė, jeigu Išvadoje nurodyta, kad valstybės tarnautojas nepadarė tarnybinio nusižengimo.**

Šis sprendimas laikomas priimtu, kai valstybės tarnautoją į pareigas priimantis asmuo rezoliucija patvirtina Išvadą.

- ✓ **pripažinti, kad valstybės tarnautojas padarė tarnybinį nusižengimą, tačiau tarnybinės nuobaudos neskirti, jeigu Išvadoje nurodyta, kad valstybės tarnautojui, padariusiam tarnybinį nusižengimą, tarnybinė nuobauda negali būti paskirta, nes nuo tarnybinio nusižengimo padarymo dienos praėjo VTĮ 25 str. 1 d. nustatyti terminai (6 mėn. ar 3 metasi).**

Šis sprendimas laikomas priimtu, kai valstybės tarnautoją į pareigas priimantis asmuo rezoliucija patvirtina Išvadą.

- ✓ **pavesti Tarnybinio nusižengimo tyrimą atliekančiam subjektui patikslinti Išvadą ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo šio sprendimo priėmimo dienos arba per Aprašo 11 p. nustatytą terminą tarnybinį nusižengimą ištirti pakartotinai, jeigu Išvada yra neišsami, o tarnybinis nusižengimas ištirtas nevisapusiškai, neobjektyviai ir (ar) netinkamai kvalifikuotas.**

Šis sprendimas laikomas priimtu, kai valstybės tarnautoją į pareigas priimantis asmuo rezoliucija patvirtina Išvadą.

Atkreiptinas dėmesys, kad Aprašo 20 p. nustatyta, kad su Aprašo 17 p. nurodytu sprendimu valstybės tarnautojas **pasirašytinai supažindinamas** ir jam šio sprendimo kopija įteikiama per 3 darbo dienas nuo Aprašo 17 p. nurodyto sprendimo priėmimo dienos, o valstybės tarnautojui, kurį į pareigas priima Seimas, Vyriausybė ar savivaldybės taryba – per 3 darbo dienas nuo Aprašo 17 p. nurodyto spendimo įforminimo dienos.

Duomenys apie paskirtas tarnybines nuobaudas, tarnybinių nuobaudų išnykimą ar panaikinimą, motyvuotas išvadas ir Aprašo 17 p. nurodytus sprendimus įrašomi į valstybės tarnautojo asmens bylą ir pateikiami Viešojo sektoriaus darbuotojų registro informacinei sistemai.

SVARBU ! ! !

VTĮ 25 str. 6 d.: Sprendimas dėl tarnybinės nuobaudos skyrimo ar dėl asmens, ėjusio valstybės tarnautojo pareigas, pripažinimo padariusiu tarnybinį nusižengimą ir tarnybinės nuobaudos, kuri turėtų būti jam skirta, **gali būti skundžiamas teismui.** Kreipimasis į teismą nesustabdo paskirtos tarnybinės nuobaudos sprendimo vykdymo.

TARNYBINIO NUSIŽENGIMO TYRIMAS, KAI VALSTYBĖS TARNAUTOJAI PERKELIAMI Į KITĄ ĮSTAIGĄ ARBA ATLEIDŽIAMI IŠ PAREIGŲ

Siekiant tarnybinės atsakomybės neišvengiamumo, VTĮ 25 str. 2 d. nustato, kad tarnybinio nusižengimo tyrimas, gavus oficialią informaciją apie galimą valstybės tarnautojo tarnybinį nusižengimą, pradedamas, o pradėtas tarnybinio nusižengimo tyrimas tęsiamas ir atitinkamas sprendimas dėl tarnybinio nusižengimo padarymo pripažinimo ir tarnybinės nuobaudos skyrimo priimamas taip pat:

1) **kai valstybės tarnautojas,** dėl kurio galimo tarnybinio nusižengimo gauta oficiali informacija arba dėl kurio pradėtas tarnybinio nusižengimo tyrimas**, perkeliamas į valstybės tarnautojo pareigas kitoje valstybės ar savivaldybės institucijoje ar įstaigoje**.

Šiuo atveju asmuo, pradėjęs tarnybinio nusižengimo tyrimą, **motyvuotą išvadą** apie tyrimo rezultatus, **kurioje konstatuojama, kad valstybės tarnautojas padarė tarnybinį nusižengimą, ir siūloma jam skirti tarnybinę nuobaudą**, nustatyta tvarka perduoda institucijos ar įstaigos, į kurią perkeltas valstybės tarnautojas, vadovui, Viešojo sektoriaus darbuotojų registrui ir valstybės tarnautojui, kuris pripažintas padaręs tarnybinį nusižengimą. **Sprendimą dėl tarnybinės nuobaudos skyrimo valstybės tarnautojui priima institucijos ar įstaigos, į kurią valstybės tarnautojas yra perkeltas, vadovas;**

2) **kai valstybės tarnautojas**, dėl kurio galimo tarnybinio nusižengimo gauta oficiali informacija arba dėl kurio pradėtas tarnybinio nusižengimo tyrimas, **atleidžiamas iš valstybės tarnautojo pareigų**.

Pažymėtina, kad VTĮ nėra tiksliai nustatyta, kada galima pradėti tarnybinio nusižengimo tyrimo procedūrą – ar tik tada, kai asmuo yra atleidžiamas iš pareigų jau pradėjus tarnybinio nusižengimo tyrimo procedūrą, ar kai jis jau anksčiau buvo atleistas iš pareigų, ir tik vėliau gaunama duomenų apie jo galimą tarnybinį nusižengimą. Sistemiškai vertinant minėtas nuostatas, manytume, kad **tarnybinę atsakomybę galima taikyti jau nebedirbančiam asmeniui su sąlyga, tik jeigu procedūros buvo pradėtos dar jam einant valstybės tarnautojo pareigas.**

Sprendimą dėl asmens, ėjusio valstybės tarnautojo pareigas, pripažinimo padarius tarnybinį nusižengimą ir tarnybinės nuobaudos, kuri turėtų būti jam skirta, priima tarnybinio nusižengimo tyrimą pradėjęs asmuo. Šis sprendimas perduodamas Viešojo sektoriaus darbuotojų registro informacinei sistemai ir asmeniui, ėjusiam valstybės tarnautojo pareigas.

Detalesnė pranešimų, tarnybinio nusižengimo tyrimo atliekančio subjekto siūlymo dėl konkrečios tarnybinės nuobaudos nustatymo, valstybės tarnautoją į pareigas priimančio asmens sprendimo dėl tarnybinės nuobaudos nustatymo tvarkos bei asmens, ėjusio valstybės tarnautojo pareigas (netekusio valstybės tarnautojo statuso) supažindinimo su priimtu sprendimu tvarka reglamentuota atitinkamai Aprašo 8, 15, 17- 20 p.

Išvados rekomenduojama forma

_____
(Tarnybinio nusižengimo tyrimą atliekančio subjekto pareigos, vardas, pavardė ar pavadinimas)

(adresatas – valstybės tarnautoją
į pareigas priėmusio asmens
pilnas pareigų pavadinimas,
vardas ir pavardė)

I Š V A D A

DĖL _____ **TARNYBINIO NUSIŽENGIMO**
(nurodoma valstybės tarnautojo, dėl kurio teikiama Išvada, vardas ir pavardė)

_____
(data ir Nr.)

_____
(sudarymo vieta)

Įžanginė dalis

_____
(kieno iniciatyva, kada bei dėl kokios informacijos buvo pradėtas tarnybinio nusižengimo tyrimas; kokios (-ių) teisės akto (-ų) nuostatos (-ų) (konkrečiai nurodant straipsnį (-ius), dalį (-is), punktą (-us) ar papunktį (-čius)) pažeidimu yra įtariamas valstybės tarnautojas)

Aprašomoji dalis

_____
(šioje dalyje turi būti nustatyta, ar valstybės tarnautojo veiksmuose yra tarnybinio nusižengimo sudėtis: nustatytas pažeidimo padarymo faktas, pasekmės, priežastinis ryšys tarp veikos ir pasekmių, valstybės tarnautojo kaltė bei kitos tarnybinio nusižengimo tyrimo metu nustatytos aplinkybės)

Konstatuojamoji dalis

_____
(šioje dalyje turi būti kvalifikuojamas tarnybinis nusižengimas (nurodomas (-i) atitinkamas (-i) teisės akto (-ų) straipsnis (-iai), dalis (-ys) ir punktas (-ai)); jeigu nustatomos VTĮ 23 str. 5 d. nurodytos aplinkybės, nurodoma, kad tarnybinis nusižengimas yra šiurkštus; tarnybinio nusižengimo padarymo ar paaiškėjimo diena; įvykdymo aplinkybės; tarnybinę atsakomybę lengvinančios ir sunkinančios aplinkybės; ar jis padarytas tyčia, dėl neatsargumo ar aplaidumo; jo pasekmės)

Rezoliucinė dalis

_____
(siūlomas vienas iš trijų Aprašo 17 p. nustatytų sprendimų; jeigu siūloma pripažinti, kad valstybės tarnautojas padarė tarnybinį pažeidimą, nurodoma siūloma konkreti nuobaudos rūšis)

Parašo rekvizitai ir supažindinimo žyma

_____

(Tarnybinio nusižengimo tyrimą atliekančio subjekto pareigos, parašas (-ai), vardas (-ai), pavardė (-s))

Susipažinau:

_____

(valstybės tarnautojo, dėl kurio teikiama Išvada, parašas, vardas, pavardė ir susipažinimo data, jeigu valstybės tarnautojas pageidavo susipažinti su Išvada).

KOMENTARAI DĖL TARNYBINIO NUSIŽENGIMO TYRIMO IŠ ADMINISTRACINIŲ BYLŲ

Byloje (**2014 m. kovo 6 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A[492] -760/2014**) teismas pažymėjo, jog nusišalinus dviem Komisijos narėms Inspekcijos vadovas turėjo teisę nesudaryti naujos Komisijos ir pavesti pabaigti atlikti tyrimą ir surašyti išvadą vienam asmeniui – šiuo atveju Komisijos pirmininkei R. V. (skirta nuobauda – pastaba).
(**2014 m. sausio 24 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A[146]-137/2014**) sudarant tarnybinio nusižengimo tyrimo komisiją turi būti paisoma nešališkumo užtikrinimo principo. Nagrinėjamu atveju į komisijos sudėtį buvo įtrauktas V. L., t. y. Administracijos SKPS vadovo pareigas vykdęs asmuo, kurio atžvilgiu pareiškėjas rašė savivaldybės merui pareiškimus, jog minėtas vadovas nesudaro jam sąlygų atlikti remonto darbų techninio prižiūrėtojo funkcijas Slengių objekte. Esant minėtoms aplinkybėms pareiškėjo tiesioginio vadovo (o ne jo įgalioto asmens) įtraukimas į tarnybinio nusižengimo tyrimo komisijos sudėtį pažeidžia nešališkumo principą. Teisėjų kolegijos vertinimu, minėtos aplinkybės, t. y. tai, kad tie patys asmenys inicijavo tyrimą dėl tarnybinio nusižengimo ir vėliau būdami Komisijos nariais tyrė bei priėmė sprendimą dėl tarnybinės nuobaudos skyrimo, gali duoti pagrindą pareiškėjai manyti, jog tarnybinio nusižengimo tyrimas, o tuo pačiu ir ginčijamas įsakymas, galėjo būti atlikti bei priimti šališkai ir neobjektyviai (**2011 m. sausio 24 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A146–80/2011**).

Taip pat bylos medžiaga įrodo, kad paskiriant tarnybinę nuobaudą buvo sudaryta darbo grupė informacijai ištirti, kuri pateikė rekomendacinę išvadą pradėti tarnybinį patikrinimą; atsakovas pavedė tarnautojo atlikti tarnybinį patikrinimą, po to sudarė komisiją tarnybiniam nusižengimui tirti, kad atsakovas tarnybinės nuobaudos skyrimo procedūrą atlieka nesilaikydamas Valstybės tarnybos įstatymo ir Apraše nustatytų pagrindinių procedūrų ir taisyklių. Šie pažeidimai šiuo atveju papildo pirmiau aptartus esminius pažeidimus.

2

Pranešime apie valstybės tarnautojo padarytą tarnybinį nusižengimą turi būti tiksliai nurodoma, kokio nusižengimo padarymu įtariamas valstybės tarnautojas (nurodomi konkretūs jo veiksmai (neveikimas), padarymo laikas ir kitos reikšmingos aplinkybės. Jei tyrimo metu paaiškėja, kad tas asmuo padarė ir kitą veiką, kuri turi tarnybinio nusižengimo požymių, tai turi būti įforminama ta pačia tvarka, kaip ir pradinis nusižengimas. Tai reiškia, kad valstybės tarnautojui turi būti įteikiamas ir naujas pranešimas apie tarnybinį nusižengimą, o tarnybinė išvada turi būti surašoma ir tarnybinė nuobauda gali būti skiriama tik už tą tarnybinį nusižengimą, apie kurio padarymą nustatyta tvarka pranešta nusižengimo padarymu įtariamam valstybės tarnautojui (žr. **2012 m. birželio 22 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A520– 2373/2012**).

Administracinėje byloje **Nr. A858–1364/2012** konstatuotas Taisyklių 7 ir 8 straipsnių *(Aprašo redakcija, galiojusi iki 2018-12-31)* pažeidimas, nulėmęs ginčijamo akto dėl tarnybinės nuobaudos pareiškėjui paskyrimo panaikinimą. Šioje byloje pirmosios instancijos teismas sprendime nurodė, jog pranešimo apie tarnybinį nusižengimą turinys yra labai dviprasmiškas, jame nenurodyti jokie konkretūs argumentai, įrodymai, kuriais grindžiami įtarimai, taip pat nenurodyta, kokie konkretūs pareiškėjo veiksmai vertinami kaip tariamas nusižengimas, ir tai laikytina esminiu procedūriniu pažeidimu.

3

Tiriant nusižengimą, būtina visapusiškai išsiaiškinti visas nusižengimo padarymo aplinkybes. Tam skirtas ir valstybės tarnautojo paaiškinimas, kuriame nurodytas nusižengimo padarymo priežastis nusižengimą tiriantis pareigūnas privalo patikrinti ir įvertinti (2004 m. liepos 30 d. sprendimas **administracinėje byloje Nr. A4 – 678/2004;** 2008 m. lapkričio 10 d. sprendimas **administracinėje byloje Nr. A63– 1836/2008**; 2009 m. birželio 1 d. nutartis **administracinėje byloje Nr. A63–651/2009**; 2009 m. spalio 2 d. sprendimas **administracinėje byloje Nr. A662–1076/2009**).
Pažymėtina, kad kartais pareiškėjai, ginčydami jiems paskirtų tarnybinių nuobaudų teisėtumą, argumentuoja, jog jiems nebuvo sudarytos sąlygos paaiškinimui dėl įtariamo tarnybinio nusižengimo pateikti. Pavyzdžiui, **administracinėje byloje Nr. A662–3079/2011** pareiškėjas E. S., ginčydamas 2009 m. rugsėjo 11 d. įsakymu

jam paskirtą tarnybinę nuobaudą – atleidimą iš tarnybos, be kita ko, tvirtino, jog jam nebuvo sudarytos tinkamos sąlygos paaiškinimų pateikimui, nes nuo pranešimo įteikimo iki jame nurodytos paaiškinimo pateikimo datos buvo dvi ne darbo dienos (savaitgalis), jam staiga pablogėjo sveikata, vėliau atostogavo, po atostogų buvo susikaupęs didelis darbo krūvis. Šiuo aspektu bylą nagrinėjusi Vyriausiojo administracinio teismo teisėjų kolegija nurodė, kad pranešimas apie įtariamą tarnybinį nusižengimą pareiškėjui buvo įteiktas 2009 m. gegužės 20 d. Byloje nustatyta, kad nuo 2009 m. gegužės 25 d. iki 2009 m. birželio 30 d. pareiškėjas sirgo, nuo 2009 m. liepos 1 d. iki 2009 m. liepos 22 d. atostogavo, 2009 m. liepos 23 d. dirbo, tačiau šią dieną paaiškinimo nepateikė. Atsižvelgdama į tai, teisėjų kolegija padarė išvadą, kad Kauno apskrities viršininko administracijos Personalo skyriaus vedėja ir dvi šios administracijos valstybės tarnautojos 2009 m. liepos 24 d. teisėtai pasirašė E. S. paaiškinimų dėl įtariamų tarnybinių nusižengimų nepateikimo aktą. Byloje nustatyta, kad nuo 2009 m. liepos 24 d. iki 2009 m. rugpjūčio 21 d. pareiškėjas sirgo, o nuo 2009 m. rugpjūčio 24 d. iki 2009 m. rugpjūčio 30 d. atostogavo. Teisėjų kolegija nurodė, kad Tarnybinio patikrinimo išvada priimta tik 2009 m. rugsėjo 4 d., t. y. jau praėjus ilgesniam nei Tarnybinių nuobaudų skyrimo taisyklių 8 punkte įtvirtintam terminui, per kurį valstybės tarnautojas turi teisę pateikti rašytinį paaiškinimą dėl tarnybinio nusižengimo, tačiau byloje nėra duomenų, kad E. S. būtų pasinaudojęs šia teise ir pateikęs už įstaigos personalo tvarkymą atsakingam asmeniui rašytinį paaiškinimą dėl tarnybinio nusižengimo ar kad atsakovas būtų atsisakęs priimti tokį paaiškinimą. Atsižvelgusi į tai, kas išdėstyta, teisėjų kolegija konstatavo, kad E. S. nebuvo apribota teisė pateikti paaiškinimą dėl tarnybinio nusižengimo (plačiau žr. 2011 m. birželio 6 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A662–3079/2011).

4

Apibendrinimo sudarytojai pastebi, kad Vyriausiojo administracinio teismo nagrinėtose administracinėse bylose ne kartą buvo vertinamas tarnybinio nusižengimo tyrimo atlikimo terminas ir jo pratęsimas. Pavyzdžiui, **administracinėje byloje Nr. A556-231/2009** vertindama atsakovo padaryto pažeidimo – teisėkūros subjekto nustatyto tarnybinio tyrimo atlikimo termino nesilaikymo – įtaką priimto sprendimo dėl tarnybinės nuobaudos skyrimo teisėtumui. Nagrinėjamu atveju teisėjų kolegija, įvertinusi faktines bylos aplinkybes, nusprendė, kad apeliaciniame skunde nurodytas pažeidimas – užsitęsęs tarnybinio tyrimo atlikimas ilgiau negu leista teisėkūros subjekto, nepadarė poveikio skundžiamo atsakovo įsakymo dėl tarnybinės nuobaudos teisėtumui. Priešingai, šioje byloje tarnybinio tyrimo komisija, neturėdama patikimų ir pakankamų duomenų dėl galimo pareiškėjos darbo kitoje darbo vietoje, nepriėmė jokių sprendimų iš esmės. Kadangi tyrimas užsitęsė, siekiant visapusiškai, objektyviai išsiaiškinti faktines aplinkybes, būtinas būsimoms išvadoms pagrįsti, o pareiškėjos teisės pažeistos nebuvo, nes ji turėjo realią galimybę dalyvauti tarnybinio nusižengimo tyrime, teisėjų kolegija minėtą tarnybinės nuobaudos skyrimo procedūros pažeidimą pripažino formaliu, neturinčiu lemiamos reikšmės priimto sprendimo dėl tarnybinės nuobaudos skyrimo teisėtumui. (**2009 m. vasario 11 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A556 – 231/2009**).

5

LVAT administracinėje byloje Nr. 678/2004 pasisakė, kad vertinant, ar teisėtai ir pagrįstai paskirta tarnybinė nuobauda, turi būti nustatyta, ar Tarnautojo veiksmuose yra tarnybinio nusižengimo sudėtis: nustatytas pažeidimo padarymo faktas, jį padaręs Tarnautojas, pasekmės, priežastinis ryšys tarp veikos ir pasekmių, Tarnautojo kaltė. Tam, kad Tarnautojas būtų traukiamas tarnybinėn atsakomybėn, nepakanka vien fakto, jog jis neatliko savo pareigų arba jas atliko netinkamai, konstatavimo. Būtina nustatyti visus tarnybinio nusižengimo sudėties elementus, tarp jų ir Tarnautojo kaltę.

6

LVAT administracinėje byloje Nr. A[17]-795/2007 pasisakė, jog, jei tarnybinės nuobaudos procedūra užbaigiama įstaigos vadovo sprendimu pripažinti, kad Tarnautojas padarė tarnybinį nusižengimą, ir įsakymu jam skiriama tarnybinė nuobauda, įsakyme dėl nuobaudos skyrimo paprastai turi būti ne tik fiksuojama apie konkrečios nuobaudos skyrimą Tarnautojui, bet ir nurodoma, kokia teisei priešinga veika padaryta, kaip šis teisės pažeidimas kvalifikuojamas, t. y. nurodomas atitinkamas VTĮ straipsnis (jei ši norma blanketinė daroma nuoroda į kitą teisės aktą (aktus) jo dalį ir punktą), pažymima pažeidimo padarymo ar paaiškėjimo diena, įvykdymo aplinkybės, kokia kaltės forma padarytas pažeidimas, jo padariniai. Išdėstyti klausimai, jei jie nėra aptarti įsakyme dėl tarnybinės nuobaudos skyrimo, gali būti ir kitame įsakymo lydinčiajame dokumente, bet tų klausimų aptarimas būtinas.

Teisėjų kolegija **administracinėje byloje Nr. A62– 3689/2011** pastebėjo, kad Valstybės tarnybos įstatymo 30 straipsnio 1 dalyje *(čia ir žemiau VTĮ redakcija, galiojusi iki 2018-12-31, pagal galiojančią redakciją atitinkamai VTĮ 34 str. 1 dalis)* įtvirtintos normos lingvistinė ir loginė analizė suponuoja išvadą, jog valstybės tarnautoją į pareigas priėmęs asmuo turi teisę skirti tarnybinę nuobaudą ne vėliau kaip per vieną mėnesį nuo tarnybinio nusižengimo paaiškėjimo dienos tik jeigu išpildoma antroji imperatyvi sąlyga – nepraėjo šeši mėnesiai (treji metai, kai tarnybinis nusižengimas nustatomas atliekant auditą, piniginių ar kitokių vertybių reviziją (inventorizaciją) arba tarnybinį ar kitą kompetentingos institucijos patikrinimą) nuo nusižengimo padarymo dienos.

Taigi, jei nėra pagrindo taikyti įstatyme nustatytų išimčių, Valstybės tarnybos įstatymo 30 straipsnio 1 dalyje numatytas bendrasis 6 mėnesių terminas, skaičiuojamas nuo tarnybinio nusižengimo padarymo dienos, o jo praleidimas paskirtą nuobaudą savaime daro negaliojančia (žr. 2011 m. kovo 7 d. nutartį **administracinėje byloje Nr. A146–241/20**11; 2011 m. liepos 25 d. nutartį **administracinėje byloje Nr. A662–2662/2011**; 2012 m. birželio 22 d. nutartį **administracinėje byloje Nr. A520–2373/2012**). Nustačius, kad tarnybinė nuobauda pareiškėjui paskirta po 6 mėnesio termino, sprendimas dėl tarnybinės nuobaudos paskyrimo negali būti pripažintas pagrįstu ir teisėtu, o šis termino praleidimas vertinamas kaip formalus tarnybinės nuobaudos skyrimo procedūros pažeidimas. Valstybės tarnybos įstatymo 30 straipsnio 1 dalyje nustatytas 6 mėnesių terminas yra naikinamasis, jis negali būti sustabdomas, pratęsiamas ar atnaujinamas, išskyrus įstatyme numatytas išimtis (2012 m. birželio 22 d. nutartis **administracinėje byloje Nr. A520–2373/2012**).